

○ คำพิพากษา
(อุทธรณ์)

(ด. ๒๒)

คดีหมายเลขดำที่ อ.๑๖๙/๒๕๕๐
คดีหมายเลขแดงที่ อ.๑๒๖/๒๕๕๑

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลปกครองสูงสุด

วันที่ ๒ เดือน พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

ระหว่าง { นายปราเมศวร์ อยู่ศรี

ผู้ฟ้องคดี

{ นายทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ที่ ๑

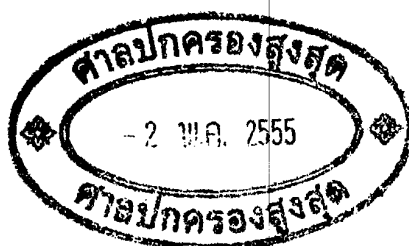
{ นายอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ที่ ๒

ผู้ถูกฟ้องคดี

เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย
(อุทธรณ์คำพิพากษา)

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ยื่นอุทธรณ์คำพิพากษา ในคดี
หมายเลขดำที่ ๓๘๗/๒๕๔๙ หมายเลขแดงที่ ๒๐/๒๕๕๐ ของศาลปกครองชั้นต้น
(ศาลปกครองพิษณุโลก)

คดีนี้ผู้ฟ้องคดีฟ้องและแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีมีชื่ออยู่ใน
ทะเบียนบ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง
จังหวัดพิจิตร โดยย้ายมาจากบ้านเลขที่ ๗๑/๒๓๗ หมู่ที่ ๔ ซอยเพชรเกษม ๔๗/๑
แขวงบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๘ ต่อมา เมื่อวันที่ ๑๙
พฤษภาคม ๒๕๔๙ ผู้ฟ้องคดีไปตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑

/ตำบลโพธิ์ประทับช้าง...

ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ที่หน่วยเลือกผู้ใหญ่บ้าน โรงเรียนบ้านบึงโพธิ์ ซึ่งจะมีการเลือกผู้ใหญ่บ้านในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙ ปรากฏว่า ไม่มีชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีสอบถาม นายประนม บุญผ่อง ปลัดอำเภอ หัวหน้าฝ่ายทะเบียนและบัตร อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จึงทราบว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จำหน่ายชื่อผู้ฟ้องคดีออกจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ไปเข้าทะเบียนบ้านกลาง สำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้างเมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ผู้ฟ้องคดี จึงยื่นคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๑๗๑/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ขอให้ดำเนินการเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในทะเบียนบ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ตามเดิม และแจ้งย้าย ออกจากทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยนายประนม ผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้างมีคำสั่งไม่อนุญาตตามคำร้อง ดังกล่าว อ้างเหตุผลที่ไม่อนุญาตเพราะเป็นการแจ้งย้ายผิดข้อเท็จจริง ผู้ฟ้องคดีเกรงว่า จะไม่ได้ใช้สิทธิในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙ จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง

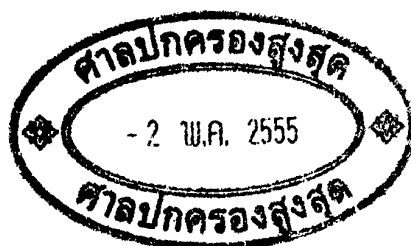
ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ดังนี้

๑. เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในทะเบียนบ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร

๒. เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙

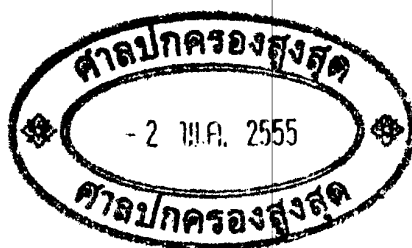
๓. มีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองเพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราว โดยให้เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙

ศาลปกครองชั้นต้นมีคำสั่งทุเลาการบังคับตามคำสั่งทางปกครอง โดยให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เพื่อให้ผู้ฟ้องคดีมีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้างในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙ จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเป็นอย่างอื่น

/ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑...

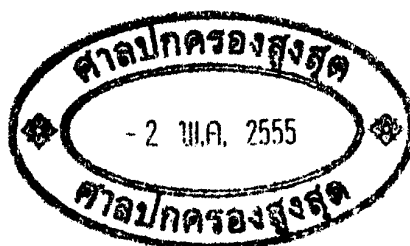
ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ให้การว่า เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ นายวิโรจน์ หงส์สัมฤทธิ์ ร้องเรียนต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ว่ามีการย้ายคนจากนอกหมู่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง จำนวนเกือบ ๑๐๐ คน เพื่อมาใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ให้นายประนม ปลัดอำเภอ หัวหน้าฝ่ายทะเบียนและบัตร ไปประชุมประชาคมหมู่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง เพื่อชี้แจงข้อเท็จจริงและดำเนินการตามระเบียบกฎหมาย นายประนมชี้แจงต่อที่ประชุมว่าการย้ายที่อยู่เข้ามาในทะเบียนบ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ตั้งแต่วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๘ ตามที่นายวิโรจน์ร้องเรียน ถ้าเป็นการย้ายที่อยู่ผิด ข้อเท็จจริง คือ ย้ายแต่ชื่อเข้าทะเบียนบ้านแต่ตัวบุคคลไม่ได้อาศัยอยู่จริง ให้เจ้าบ้าน ดำเนินการกับรายการบุคคลในทะเบียนบ้านผู้ถูกร้องเรียนให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติ การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ต่อมา เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๙ นายวิโรจน์ และนายทวี คล้ายถม นำนัฏชีรายชื่อผู้ย้ายทะเบียนบ้านเข้ามาอยู่หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง เพื่อหวังผลในการเลือกผู้ใหญ่บ้านมาให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ให้นายประนม ไปตรวจสอบข้อเท็จจริง พบว่า ทะเบียนบ้านที่ถูกร้องเรียนมีทั้งหมด ๒๕ ราย จำนวน ๗๐ คน โดยมีรายชื่อผู้ฟ้องคดี อยู่บ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ย้ายเข้ามาเมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๘ ด้วย สำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้างจึงแจ้งให้นายประมาน อยู่ศรี เจ้าบ้านหลังดังกล่าวมาพบ ต่อมา นายประมานมาพบผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และให้ถ้อยคำว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้อาศัยอยู่บ้านหลังนี้จริง หลังจากนั้น เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๔๙ นายทวิร้องเรียนต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ขอให้ระงับการเพิ่มรายชื่อบุคคลในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิ เลือกผู้ใหญ่บ้านและดำเนินคดีกับผู้แจ้งความเท็จต่อเจ้าพนักงาน ซึ่งผู้ฟ้องคดีมีชื่อ เป็นผู้ถูกร้องเรียนด้วย ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงสั่งให้สำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ตรวจสอบข้อเท็จจริงและดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ นายประนมได้สอบปากคำพยาน ที่นำเชื่อถือเมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๔๙ และวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ได้แก่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อดีตผู้ใหญ่บ้าน และอดีต ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านแล้ว พยานให้ถ้อยคำว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นบุตรของนายประมาน เจ้าบ้าน ทำงานอยู่ที่กรุงเทพมหานคร นายประนมในฐานะเป็นเจ้าพนักงานจึงยื่นคำร้องเกี่ยวกับ งานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) เลขที่ ๑๐๙๔/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ขอให้ดำเนินการแจ้งย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีออกจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๙๖

/หมู่ที่ ๑...

หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้างเข้าในทะเบียนบ้านกลาง เนื่องจากแจ้งย้ายที่อยู่ผิดข้อเท็จจริง กล่าวคือ เป็นการแจ้งย้ายแต่ชื่อเข้าทะเบียนบ้านแต่ตัวบุคคลไม่ได้เข้าอาศัยอยู่จริง โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยนายประนม ในฐานะผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง มีคำสั่งอนุญาตตามคำร้องดังกล่าวในวันเดียวกัน หลังจากนั้นได้มีหนังสือที่ พจ ๐๖๑๗/๑๒๖๒ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๔๙ แจ้งนายประมาณเจ้าบ้านให้นำทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาดำเนินการแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านให้ถูกต้อง ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ผู้ฟ้องคดียื่นคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๑๗๑/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ขอเพิ่มชื่อและแจ้งย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลาง ซึ่งสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้างได้สอบปากคำผู้ฟ้องคดีในวันเดียวกัน ผู้ฟ้องคดีให้ถ้อยคำว่าผู้ฟ้องคดีเป็นบุตรของนายประมาณเจ้าบ้าน เหตุที่ย้ายออกจากบ้านบิดาของผู้ฟ้องคดีเนื่องจากผู้ฟ้องคดีได้ไปขับรถจักรยานยนต์รับจ้าง โดยทางวินรถจักรยานยนต์รับจ้างมีนโยบายให้คนในพื้นที่ขับได้จึงย้ายไป แต่ขณะนี้ผู้ฟ้องคดีเลิกขับรถจักรยานยนต์รับจ้างไปทำงานบริษัท จึงไม่จำเป็นต้องมีภูมิลำเนาอยู่กรุงเทพมหานคร จึงย้ายเข้ามาอยู่บ้านของบิดาผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีจะกลับบ้านเดือนละ ๑ ถึง ๒ ครั้ง เพื่อมาดูบุตรของผู้ฟ้องคดีซึ่งบิดาเป็นผู้เลี้ยงให้เวลากลับบ้านผู้ฟ้องคดีจะพักอาศัยที่บ้านของบิดาเป็นประจำ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พิจารณาแล้วมีคำสั่งไม่อนุญาตตามคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๑๗๑/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ของผู้ฟ้องคดี เพราะเป็นการย้ายผิดข้อเท็จจริงตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ และหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๑.๒/๒๗๓๖๒ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ และแจ้งผลการพิจารณาไม่อนุญาตเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามคำร้องของผู้ฟ้องคดีให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ทราบ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ดำเนินการถูกต้องตามขั้นตอน วิธีการ ระเบียบ กฎหมายและหนังสือสั่งการ และหากเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในทะเบียนบ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร จะมีผลกระทบต่อการเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙

ผู้ฟ้องคดีคัดค้านคำให้การว่า การที่นายวิโรจน์และนายทวินารายชื่อผู้ย้ายทะเบียนบ้านมาอยู่หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้างไปยื่นต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒

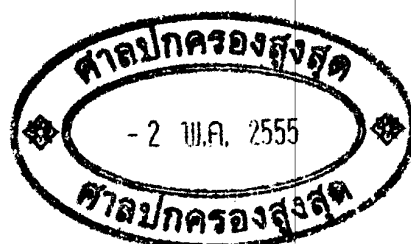

/เป็นการ...

เป็นการทำผิดกฎหมาย เพราะรายชื่อของบุคคลอื่นตามทะเบียนราษฎรเป็นเอกสารราชการ และเป็นความลับของทางราชการ ห้ามเปิดเผย บุคคลทั้งสองเป็นบุคคลภายนอก มิได้มีนิติสัมพันธ์และความสัมพันธ์กับบุคคลตามรายชื่อดังกล่าว กลับมีข้อมูลดังกล่าว อยู่ในครอบครอง อันเป็นการกระทำผิดตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่สอบสวนหาข้อเท็จจริงจากบุคคลทั้งสอง แต่กลับมาสอบสวนผู้ฟ้องคดี ทั้งที่นายวิโรจน์และนายทวีกระทำโดยไม่สุจริต กลับแก้งผู้อื่นไม่ให้ใช้สิทธิในการเลือก ผู้ใหญ่บ้าน ส่วนพยานบุคคลที่อ้างว่าน่าเชื่อถือก็เป็นผู้มีส่วนได้เสียในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ทั้งสิ้น ข้อเท็จจริงที่ได้จึงไม่อาจเชื่อถือได้ และก่อนที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะย้ายชื่อผู้ฟ้องคดี ไปอยู่ที่ทะเบียนบ้านกลางนั้น ผู้ฟ้องคดีสามารถใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งของ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ในการเลือกตั้งที่ผ่านมา ซึ่งเป็นการเลือกตั้งระดับประเทศได้

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ให้การเพิ่มเติมว่า เอกสารบัญชีรายชื่อ ผู้ย้ายทะเบียนบ้านเข้ามาอยู่ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ที่นายทวีและนายวิโรจน์มอบให้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่ใช่เอกสารราชการ แต่เป็นเอกสารที่บุคคลทั้งสองทำขึ้นเพื่อร้องเรียน ต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และการที่เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ สอบสวนบุคคลที่น่าเชื่อถือ เป็นการปฏิบัติตามข้อ ๑๑๐ ของระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ กรณีผู้ฟ้องคดีอ้างว่าก่อนที่จะถูกย้ายชื่อเข้าในทะเบียนบ้านกลาง ผู้ฟ้องคดี สามารถใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาได้ นั้น เห็นว่าการเลือกตั้ง สมาชิกวุฒิสภาใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง และการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบ่งพื้นที่ ตามจำนวนประชากรในแต่ละจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง ส่วนการเลือกผู้ใหญ่บ้านใช้เขต หมู่บ้านเป็นเขตเลือก นอกจากนี้ คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกำหนดว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีชื่อในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้ง มาแล้วไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง ส่วนคุณสมบัติผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านต้องมี ภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำและมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ในหมู่บ้านนั้นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือนจนถึงวันเลือก ดังนั้น การที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่า ตนสามารถเลือกตั้งระดับชาติได้ ๒ ประเภท จึงไม่อาจนำมาเทียบเคียงกับการเลือกผู้ใหญ่บ้านได้

ศาลปกครองชั้นต้นพิจารณาแล้วเห็นว่า คดีมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัย ๒ ประเด็น ดังนี้

/ประเด็นที่หนึ่ง...

ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เข้าทะเบียนบ้านกลาง สำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ตามคำร้อง ท.ร.๓๑ ที่ ๑๐๙๔/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ในประเด็นนี้มีประเด็นย่อยที่จะต้องวินิจฉัยสองประเด็น ดังนี้

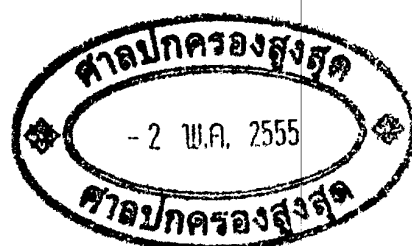
ประเด็นย่อยที่หนึ่ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ก่อนออกคำสั่งได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามรูปแบบ ขั้นตอนและวิธีการอันเป็นสาระสำคัญตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ เห็นว่า คำสั่งของนายทะเบียนอำเภอที่ให้แจ้งการย้ายที่อยู่ของผู้ที่อยู่ในบ้านออกจากทะเบียนบ้านเดิม และให้เพิ่มชื่อและรายการของผู้อยู่ในบ้านนั้นเข้าในทะเบียนบ้านกลาง นอกจากจะมีผลทำให้เจ้าบ้านมีหน้าที่ต้องไปดำเนินการขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงชื่อและรายการของผู้อยู่ในบ้านในทะเบียนบ้านเดิมแล้ว ยังมีผลกระทบต่อสถานภาพแห่งสิทธิของผู้อยู่ในบ้านคนนั้นโดยตรง ทำให้ผู้อยู่ในบ้านคนนั้นเป็นผู้อยู่ในบังคับหรือผู้ที่จะอยู่ในบังคับของคำสั่งดังกล่าวอันเข้าลักษณะเป็นคู่กรณีด้วย และการที่บุคคลใดเป็นผู้ซึ่งมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ย่อมจะเป็นผู้มีคุณสมบัติในการเลือกผู้ใหญ่บ้านตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งในกรณีที่มีการเพิ่มชื่อของบุคคลนั้นเข้าในทะเบียนบ้านกลางแล้ว ย่อมจะมีผลทำให้บุคคลนั้นขาดคุณสมบัติในการใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน นอกจากนี้ยังจะมีผลเป็นการตัดสิทธิของบุคคลนั้นในการยื่นคำร้องขอคัดสำเนาและรับรองรายการของบุคคลเพื่อนำไปใช้อ้างอิงหรือใช้สิทธิต่างๆ ได้เหมือนอย่างทะเบียนบ้านเดิมตามนัยข้อ ๔๘ แห่งระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ และมีผลเป็นการตัดสิทธิของบุคคลนั้นในการแจ้งย้ายที่อยู่ต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่บุคคลนั้นไปอยู่ใหม่ตามนัยข้อ ๗๔ แห่งระเบียบฉบับเดียวกัน เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ภายหลังจากที่ได้รับทราบการร้องเรียนกรณีการแจ้งย้ายที่อยู่ของผู้ฟ้องคดีเพื่อหวังผลในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จัดประชุมประชาคมเพื่อชี้แจงเจ้าบ้านให้มาดำเนินการขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียนบ้าน และได้มีหนังสือแจ้งเจ้าบ้านให้มาชี้แจงข้อเท็จจริง รวมทั้งได้ทำการสอบถามคำพยานบุคคลบางคน อันได้แก่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อดีตผู้ใหญ่บ้าน และอดีตผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเท่านั้น โดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้ฟ้องคดีได้ชี้แจงโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตนเสียก่อน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พิจารณาเห็นว่าผู้ฟ้องคดีในฐานะที่เป็นผู้อยู่ในบ้านไม่อาจมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านดังกล่าวได้ จึงมีคำสั่งให้เพิ่มชื่อและรายการของผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้าน

/เลขที่ ๙๖...

เลขที่ ๙๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เข้าในทะเบียนบ้านกลาง สำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ตามคำร้อง ท.ร.๓๑ ที่ ๑๐๙๔/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ของนายประนม และออกคำสั่งอนุญาตตามคำร้องขอของตนเองภายในวันเดียวกัน โดยไม่มีการเปิดโอกาสแก่ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นคู่กรณีในการได้รับทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ รวมทั้งชี้แจงโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน เป็นการไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามรูปแบบ ขั้นตอนและวิธีการอันเป็นสาระสำคัญตามที่กฎหมายกำหนดไว้ จึงไม่ชอบด้วยกฎหมายตามนัยมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และตามนัยมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

ประเด็นย่อยที่สอง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ วินิจฉัยว่าผู้ฟ้องคดีแจ้งย้ายชื่อเข้าทะเบียนบ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร แต่ผู้ฟ้องคดีไม่ได้เข้าอยู่จริงเป็นการแจ้งย้ายชื่อเข้าทะเบียนบ้านผิดข้อเท็จจริง ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เห็นว่า มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ให้เจ้าบ้านแจ้งการย้ายที่อยู่ต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งเมื่อผู้อยู่ในบ้านย้ายที่อยู่ออกจากบ้าน เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ฟ้องคดีมิได้ประสงค์ที่จะย้ายที่อยู่ไปจากบ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง แต่ต้องไปทำงานในท้องที่อื่นเท่านั้น ผู้ฟ้องคดีหรือเจ้าบ้านจึงไม่จำเป็นต้องแจ้งย้ายผู้ฟ้องคดีออกจากบ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ส่วนหนังสือเวียนของกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๑.๒/๒๗๓๖๒ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ เป็นเพียงการกำหนดแนวทางการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ มิได้มีสภาพเป็นกฎหรือกฎหมายที่กำหนดให้ประชาชนต้องถือปฏิบัติ และเจตนาของหนังสือกรมการปกครองฉบับนี้เพื่อป้องกันมิให้มีการแจ้งย้ายที่อยู่เพื่อหวังผลในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน โดยการย้ายบุคคลอื่นให้มีชื่อในทะเบียนบ้านเพื่อจะได้ใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน ส่วนผู้ฟ้องคดีมิใช่เป็นบุคคลอื่น แต่เป็นบุตรของนายประนม อยู่ศรี เจ้าบ้าน เมื่อพิจารณาตามพฤติการณ์แล้วยังไม่พอพียงว่าผู้ฟ้องคดีย้ายชื่อเข้าทะเบียนบ้านดังกล่าวผิดข้อเท็จจริงเพื่อหวังผลในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ ยังคงให้ความคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคบรรดาที่ชนชาวไทยเคยได้รับความคุ้มครองตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เท่ากับว่าสิทธิ เสรีภาพของชนชาวไทยในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ภายในราชอาณาจักรไทย

/ยังคงได้...

ยังคงได้รับความคุ้มครองอยู่ตามเดิม ประกอบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ก็ได้กำหนดให้บุคคลที่มีถิ่นที่อยู่หลายแห่งหรือมีหลักแหล่งที่ทำการงานเป็นปกติหลายแห่ง ให้ถือเอาแห่งใดแห่งหนึ่งเป็นภูมิลำเนาของบุคคลนั้น และภูมิลำเนาย่อมเปลี่ยนด้วยการย้ายถิ่นที่อยู่ และมีการแสดงเจตนาชัดแจ้งว่าจะเปลี่ยนภูมิลำเนา การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เข้าทะเบียนบ้านกลาง เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของผู้ฟ้องคดี ฝ่ายปกครอง จะกระทำการดังกล่าวได้จำเป็นต้องมีกฎหมายให้อำนาจ และกระทำได้เท่าที่จำเป็นตามที่กฎหมายให้อำนาจเท่านั้น เมื่อมิได้มีกฎหมายฉบับใดให้อำนาจฝ่ายปกครองย้ายที่อยู่ผู้ฟ้องคดีเข้าทะเบียนบ้านกลาง แต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้บัญญัติรับรองสิทธิเสรีภาพแก่ผู้ฟ้องคดีที่จะเลือกเดินทางและเลือกถิ่นที่อยู่ได้ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ วินิจฉัยว่า ผู้ฟ้องคดีแจ้งย้ายชื่อเข้าทะเบียนบ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร แต่ผู้ฟ้องคดีไม่ได้เข้าอยู่จริงเป็นการแจ้งย้ายชื่อเข้าทะเบียนบ้านผิดข้อเท็จจริง จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เข้าทะเบียนบ้านกลาง สำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ตามคำร้อง ท.ร.๓๑ ที่ ๑๐๙๔/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ประเด็นที่สอง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เห็นว่า ผู้ฟ้องคดีย้ายชื่อเข้ามาอยู่ในทะเบียนบ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ตั้งแต่วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๘ จนถึงวันเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือนตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และผู้ฟ้องคดีได้ดำเนินการขอเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีก่อนวันเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ไม่น้อยกว่าสามวันตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงถือได้ว่าผู้ฟ้องคดีได้ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว หากผู้ฟ้องคดีไม่ไปใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ อาจจะเสียสิทธิตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ และสิทธิเลือกตั้งเป็นสิทธิที่ชนชาวไทยเคยได้รับความคุ้มครองตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

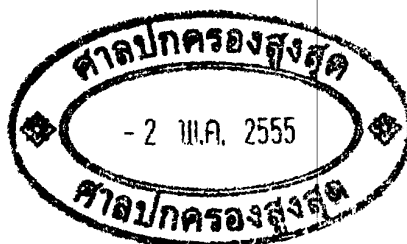

/ทรงเป็นประมุข...

ทรงเป็นประมุข ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๔ ยังคงให้ความคุ้มครองและรับรองสิทธิดังกล่าวไว้ และเมื่อได้วินิจฉัยแล้วว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เข้าทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๔ จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

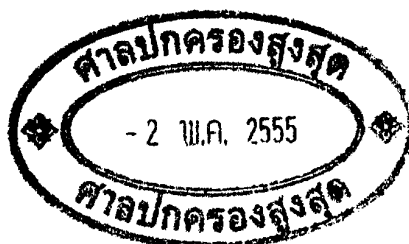
ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตรเข้าทะเบียนบ้านกลาง ของสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ตามคำร้อง ท.ร.๓๑ ที่ ๑๐๙๔/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ทั้งนี้ ให้มีผลย้อนหลังนับตั้งแต่วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นวันที่ออกคำสั่งเป็นต้นไปและให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๔ และให้คำสั่งของศาลฉบับลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ที่ให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งทางปกครองลง มีผลใช้บังคับอยู่ต่อไปตามนัยข้อ ๙๑ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๓

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ อุทธรณ์ว่า หลังจากที่ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ทราบการร้องเรียนกรณีมีการแจ้งย้ายที่อยู่ของผู้ฟ้องคดีเพื่อหวังผลในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้จัดประชุมประชาคมเพื่อชี้แจงเจ้าบ้านให้มาดำเนินการขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียนราษฎร (ท.ร.๑๔) และมีหนังสือแจ้งเจ้าบ้านให้มาชี้แจงข้อเท็จจริง รวมทั้งสอบปากคำพยานบุคคลน่าเชื่อถือได้แก่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อดีตผู้ใหญ่บ้าน และอดีตผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านแล้ว ถือว่าได้ปฏิบัติตามขั้นตอนตามมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และเมื่อสอบปากคำพยานบุคคลน่าเชื่อถือมีหลักฐานพอเชื่อได้ว่าการแจ้งย้ายที่อยู่นั้นกระทำโดยอำพราง ย้ายที่อยู่ผิดข้อเท็จจริงโดยมุ่งหวังผลในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน อันเป็นกรณีบุคคลมีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านโดยมิชอบ จึงอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๐ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ออกคำสั่งจำหน่ายรายการทะเบียนนั้นเสีย

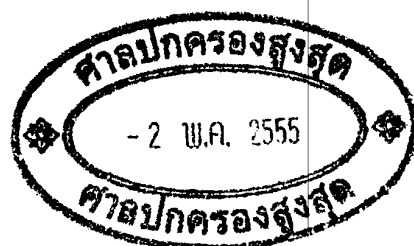
/มิใช่เป็น...

มิใช่เป็นการไม่เปิดโอกาสให้ผู้ฟ้องคดีได้ชี้แจงโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน แต่เนื่องจากคำสั่งทางปกครองตามคำสั่งคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๐๙๔/๒๕๕๐ (ที่ถูกคือ ที่ ๑๐๙๔/๒๕๔๙) ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ มีความจำเป็นรีบด่วน หากปล่อยให้นิ่งช้าไปอาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เนื่องจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ต้องจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านให้แล้วเสร็จ และปิดประกาศในวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ซึ่งเป็นวันที่ต้องจัดประชุมชี้แจงราษฎรเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ (โดยปกติจะปิดประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านชุดที่ ๑ และชุดที่ ๒ ในวันดังกล่าว) และได้ปิดประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านก่อนวันเลือกไม่น้อยกว่า ๗ วัน ตามข้อ ๕ วรรคสอง ของข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๓๕ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มิได้มีเจตนาที่จะกลั่นแกล้งหรือไม่ให้โอกาสแก่ผู้ฟ้องคดีในฐานะคู่กรณี แต่อย่างใด จึงถือว่าได้ตามรูปแบบ ขั้นตอนหรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญตามที่กฎหมาย กำหนดไว้แล้ว ส่วนภูมิสำเนาของผู้ฟ้องคดีนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้สอบปากคำบุคคลที่น่าเชื่อถือ แล้วได้ความว่า ผู้ฟ้องคดีมิได้อาศัยอยู่บ้านเลขที่ ๙๖ แต่มีแหล่งที่ทำการงานอยู่กรุงเทพมหานคร จึงเป็นการพิสูจน์ถึงภูมิสำเนาที่แท้จริงของผู้ฟ้องคดีว่ามีภูมิสำเนาอยู่ที่อื่น มิได้มีภูมิสำเนา อยู่ในหมู่บ้านที่เป็นหน่วยเลือกผู้ใหญ่บ้านตามมาตรา ๓๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อีกทั้งมิใช่กรณีมีถิ่นที่อยู่หลายแห่งสลับเปลี่ยนกันหรือมีหลักแหล่งที่ทำการงานเป็นปกติหลายแห่ง ที่จะสามารถถือเอาแห่งใดแห่งหนึ่งเป็นภูมิสำเนาได้ตามมาตรา ๓๘ แห่งประมวลกฎหมาย ดังกล่าวแต่อย่างใด เมื่อผู้ฟ้องคดีมิได้มีภูมิสำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำในหมู่บ้านที่เป็น หน่วยเลือกผู้ใหญ่บ้าน จึงไม่มีคุณสมบัติที่จะมีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านได้ตามมาตรา ๑๑ (๔) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และกรณีที่ปรากฏหลักฐาน เชื่อได้ว่าการดำเนินการแจ้ง การรับแจ้ง ได้กระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ระเบียบ หรือโดยอำนาจ นายทะเบียนมีอำนาจจำหน่ายรายการทางทะเบียนได้ตามมาตรา ๑๐ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ถึงแม้จะเป็นการกระทำละเมิดต่อสิทธิ เสรีภาพของผู้ฟ้องคดีก็ตาม ถือว่ามีกฎหมายที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญให้อำนาจแล้ว นายทะเบียนจึงสามารถดำเนินการได้ อนึ่ง ขอศาลพิจารณาถึงเจตนาอันแท้จริง ของผู้ฟ้องคดีจากข้อเท็จจริงดังนี้ มารดาของผู้ฟ้องคดีเป็นลูกพี่ลูกน้องกับนายสุริยา เมืองทอง

/ผู้ใหญ่บ้าน...

ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ (ในขณะนั้น) ซึ่งกำลังจะหมดวาระลงและมีเจตนาที่จะลงสมัครเลือกเป็น
 ผู้ใหญ่บ้านอีกวาระหนึ่ง ประกอบกับจากหลักฐานประวัติที่อยู่จากฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร
 ของสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีแจ้งการย้าย
 ที่อยู่จากบ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ตั้งแต่วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๖
 และแจ้งย้ายที่อยู่เข้าบ้านเลขที่ ๗๑/๒๓๗ เขตบางแค กรุงเทพมหานคร และได้ประกอบอาชีพ
 และเช่าห้องพักอยู่ที่กรุงเทพมหานคร แต่ผู้ฟ้องคดีกลับแจ้งการย้ายที่อยู่มาอยู่ยังบ้านเลขที่ ๙๖
 ในช่วงเวลาที่จะหมดระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดให้เป็นผู้มีคุณสมบัติเลือกผู้ใหญ่บ้านได้
 ทั้งที่ผู้ฟ้องคดียังคงประกอบอาชีพอยู่ที่กรุงเทพมหานคร แสดงให้เห็นถึงเจตนาที่ไม่สุจริต
 แจ้งการย้ายที่อยู่อำพรางเพื่อหวังผลในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ส่วนกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒
 ไม่สามารถดำเนินการเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑
 ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ได้นั้น แม้รัฐธรรมนูญ
 แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๕๔๙ จะยังคงให้ความคุ้มครองและรับรองสิทธิ
 ในการเลือกตั้งก็ตาม แต่พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ก็ยังคงมี
 ผลใช้บังคับเช่นกัน ซึ่งมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวกำหนดว่า บุคคลซึ่งทำ
 ใช้หรือแสดงหลักฐานอันเป็นเท็จ หรือกระทำการเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นมีชื่อหรือรายการ
 อย่างหนึ่งอย่างใดในทะเบียนบ้าน หรือเอกสารทะเบียนราษฎรอื่นโดยมิชอบ เป็นความผิด
 และมีบทกำหนดโทษไว้ และโดยนัยหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๑.๒/๒๗๓๖๒
 ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ กำหนดว่า การแจ้งการย้ายที่อยู่โดยผิดข้อเท็จจริงหรือหวังผล
 ในการเลือกตั้งโดยมิชอบ นายทะเบียนสามารถดำเนินการตามกฎหมายได้ ซึ่งในคดีนี้
 เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ สอบสวนข้อเท็จจริงแล้วปรากฏว่า ผู้ฟ้องคดีได้กระทำการย้ายที่อยู่ผิด
 ข้อเท็จจริงและหวังผลในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑
 จึงอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๐ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔
 ย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๙๖ เข้าทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียน
 อำเภอโพธิ์ประทับช้าง โดยที่ผู้ถูกฟ้องคดีได้ปฏิบัติถูกต้องตามขั้นตอนและวิธีการอันเป็น
 สำคัญตามมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว และระเบียบสำนักทะเบียนกลาง
 ว่าด้วยการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรเพื่อประชาชน พ.ศ. ๒๕๓๕ แล้ว ประกอบกับ
 ตามนัยมาตรา ๑๑ (๔) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗
 กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านว่า จะต้องมิใช่ภุมิลาเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำ

/และมีชื่อ...

และมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านนั้นติดต่อกันมาแล้ว ไม่น้อยกว่าสามเดือนจนถึงวันเลือกผู้ใหญ่บ้าน ดังนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงไม่สามารถดำเนินการเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้างได้ เนื่องจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านจัดทำจากฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรและผู้ฟ้องคดีมิได้มีชื่ออยู่ในฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรภายในเขตเลือกผู้ใหญ่บ้าน จากหลักกฎหมายและเหตุผลดังกล่าวขอให้ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาถึงเจตนาอันแท้จริงของผู้ฟ้องคดีที่แจ้งย้ายที่อยู่ผิดข้อเท็จจริงและหวังผลในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน และพิพากษาให้คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ตามคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๐๙๔/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายและมีผลสมบูรณ์ตั้งแต่วันที่ออกคำสั่ง และให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่ต้องเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙ กับให้ยกเลิกคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นที่ให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งทางปกครองของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒

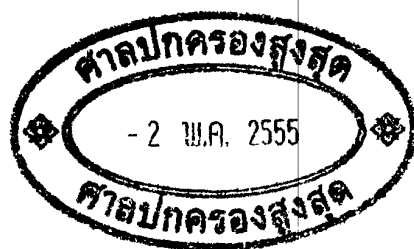
ผู้ฟ้องคดีแก้อุทธรณ์ว่า ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ กล่าวอ้างว่าการออกคำสั่งทางปกครองตามคำสั่งคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๐๙๔/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ เป็นกรณีที่มีความจำเป็นรีบด่วน หากปล่อยให้เนิ่นช้าไปอาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ นั้น ฟังไม่ขึ้น กล่าวคือตามคำให้การของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ถือได้ว่าทราบว่ามีภาระแจ้งย้ายที่อยู่โดยอำพราง ย้ายที่อยู่ผิดข้อเท็จจริงโดยมุ่งหวังผลในการเลือกผู้ใหญ่บ้านตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ แล้วนั้น แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ละเลยเพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งเป็นการไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามรูปแบบ ขั้นตอน และวิธีการอันเป็นสาระสำคัญตามที่กฎหมายกำหนดไว้ จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย ส่วนหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๑.๒/๒๗๓๖๒ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ ที่ให้ฝ่ายปกครองมีอำนาจในการสอบสวนข้อเท็จจริงว่าบุคคลได้พักอาศัยอยู่ในบ้านที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านหลังดังกล่าวจริงหรือไม่ หากมิได้พักอาศัยอยู่จริงก็ให้เจ้าบ้านดำเนินการแจ้งย้ายที่อยู่บุคคลนั้น เป็นเพียงการกำหนดแนวทางการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ มิได้มีสภาพเป็นกฎหรือกฎหมายที่กำหนดให้ประชาชนต้องถือปฏิบัติ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑

/มีคำสั่งย้าย...

มีคำสั่งย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีเข้าทะเบียนบ้านกลางเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของผู้ฟ้องคดี และมีได้มีกฎหมายฉบับใดให้อำนาจฝ่ายปกครองย้ายที่อยู่ผู้ฟ้องคดีเข้าทะเบียนบ้านกลางได้ ดังนั้น คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีเข้าทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้างตามคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๐๙๔/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย ส่วนกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร นั้น ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ฟ้องคดีได้ตรวจสอบบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ที่จะทำการเลือกในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙ แต่ไม่มีชื่อผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีได้ไปติดต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ตามคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๑๗๑/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ และขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เพิ่มชื่อในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งไม่อนุญาต ทำให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าผู้ฟ้องคดีย้ายชื่อเข้ามาอยู่ในทะเบียนบ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ตั้งแต่วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๙ จนถึงวันเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ถือว่าติดต่อมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือนตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และผู้ฟ้องคดีได้ดำเนินการขอเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีก่อนวันเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ไม่น้อยกว่าสามวัน ตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๓๕ ผู้ฟ้องคดีได้ดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว ดังนั้น เมื่อคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดังกล่าว ไม่ชอบด้วยกฎหมาย คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่ไม่เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙ ย่อมไม่ชอบด้วยกฎหมายเช่นเดียวกัน ขอให้ศาลปกครองสูงสุดพิพากษายกอุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และพิพากษายืนตามคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น

ศาลปกครองสูงสุดออกนั่งพิจารณาคดี โดยได้รับฟังสรุปข้อเท็จจริงของตุลาการเจ้าของสำนวน และคำชี้แจงด้วยวาจาประกอบคำแถลงการณ์ของตุลาการผู้แถลงคดี

/ศาลปกครองสูงสุด...

ศาลปกครองสูงสุดได้ตรวจพิจารณาเอกสารทั้งหมดในสำนวนคดี กฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องประกอบแล้ว

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ฟ้องคดีมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ซึ่งมีนายประมาณ อยู่ศรี บิดาของผู้ฟ้องคดีเป็นเจ้าบ้าน โดยผู้ฟ้องคดีย้ายมาจากบ้านเลขที่ ๗๑/๒๓๗ หมู่ที่ ๔ ซอยเพชรเกษม ๔๗/๑ แขวงบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๘ ต่อมา เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ นายวิโรจน์ร้องเรียนต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ว่ามีการย้ายคนจากนอกหมู่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง จำนวนเกือบ ๑๐๐ คน เพื่อมาใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ให้นายประนม ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายทะเบียนและบัตร ไปประชุมประชาคมหมู่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง เพื่อชี้แจงข้อเท็จจริงและดำเนินการตามระเบียบกฎหมาย นายประนมชี้แจงต่อที่ประชุมว่าการย้ายที่อยู่เข้ามาในทะเบียนบ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ตั้งแต่วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๘ ตามที่นายวิโรจน์ร้องเรียน ถ้าเป็นการย้ายที่อยู่ผิดข้อเท็จจริง คือ ย้ายแต่ชื่อเข้าทะเบียนบ้าน แต่ตัวบุคคลไม่ได้อยู่อาศัยจริง ให้เจ้าบ้านดำเนินการกับรายการบุคคลในทะเบียนบ้านผู้ถูกร้องเรียนให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ต่อมา เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๙ นายวิโรจน์และนายทวิณ์นำบัญชีรายชื่อผู้ย้ายทะเบียนบ้านเข้ามาอยู่หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง เพื่อหวังผลในการเลือกผู้ใหญ่บ้านมาให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ให้นายประนมไปตรวจสอบข้อเท็จจริงพบว่า ทะเบียนบ้านที่ถูกร้องเรียนมีทั้งหมด ๒๕ ราย จำนวน ๗๐ คน โดยมีรายชื่อผู้ฟ้องคดี อยู่บ้านเลขที่ ๙๖ ด้วย สำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง จึงแจ้งให้นายประมาณเจ้าบ้านหลังดังกล่าวมาพบ ต่อมา นายประมาณมาพบผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และให้ถ้อยคำว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้อาศัยอยู่บ้านหลังนี้จริง เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๔๙ นายทวิณ์ร้องเรียนต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ขอให้ระงับการเพิ่มรายชื่อบุคคลในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านและดำเนินคดีแก่ผู้แจ้งความเท็จต่อเจ้าพนักงาน ซึ่งผู้ฟ้องคดีมีชื่อเป็นผู้ถูกร้องเรียนด้วย ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงสั่งให้สำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ตรวจสอบข้อเท็จจริงและดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ นายประนมได้สอบปากคำพยานที่น่าเชื่อถือ เมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๔๙ และวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ได้แก่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อดีตผู้ใหญ่บ้าน และอดีตผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านแล้ว พยานให้ถ้อยคำว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นบุตรของนายประมาณ เจ้าบ้าน ทำงานอยู่ที่กรุงเทพมหานคร นายประนมเห็นว่า

/จากพยาน...

จากพยานบุคคลนำเชื่อว่าการแจ้งย้ายที่อยู่ของผู้ฟ้องคดีเป็นการแจ้งย้ายที่อยู่ผิดข้อเท็จจริง กล่าวคือ เป็นการแจ้งย้ายแต่ชื่อเข้าทะเบียนบ้านแต่ตัวบุคคลไม่ได้เข้าอาศัยอยู่จริง จึงยื่นคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๐๙๔/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ขอให้ดำเนินการแจ้งการย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีออกจากบ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง และเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยนายประนมในฐานะผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้างมีคำสั่งอนุญาตตามคำร้องดังกล่าว และดำเนินการย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีออกจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง และเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้างในวันเดียวกัน โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ หลังจากนั้นได้มีหนังสือ ที่ พจ ๐๖๑๗/๑๒๖๒ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๔๙ แจ้งนายประมณเจ้าบ้านเลขที่ ๙๖ ทราบการดำเนินการดังกล่าวและให้นำทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาดำเนินการแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านให้ถูกต้องต่อไป ส่วนการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้มีประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านดังกล่าวเมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ผู้ฟ้องคดียื่นคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๑๗๑/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ขอเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในทะเบียนบ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ตามเดิม และแจ้งย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียน และว่าที่ร้อยตรี สมโภชน์ อยู่สินไชย ยื่นคำร้องทั่วไป ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ขอเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีและบุคคลอื่นอีก ๑๕ คน ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน เนื่องจากในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านตามประกาศของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่ปรากฏชื่อของผู้ฟ้องคดี ซึ่งสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง สอบปากคำผู้ฟ้องคดีในวันเดียวกัน ผู้ฟ้องคดีให้ถ้อยคำว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นบุตรของนายประมณเจ้าบ้านเลขที่ ๙๖ เหตุที่ย้ายออกจากบ้านบิดาของผู้ฟ้องคดีเนื่องจากผู้ฟ้องคดีได้ไปขับรถจักรยานยนต์รับจ้างโดยทางวินรถจักรยานยนต์รับจ้างมีนโยบายให้คนในพื้นที่ขับได้จึงย้ายไป แต่ขณะนี้ผู้ฟ้องคดีเลิกขับรถจักรยานยนต์รับจ้างไปทำงานบริษัทจึงไม่จำเป็นต้องมีภูมิลำเนาอยู่กรุงเทพมหานคร จึงย้ายเข้ามาอยู่บ้านของบิดาผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีจะกลับบ้านเดือนละ ๑ ถึง ๒ ครั้ง เพื่อมาดูแลบุตรของผู้ฟ้องคดีซึ่งให้บิดาเป็นผู้เลี้ยง

/เมื่อกลับบ้าน...

เมื่อกลับบ้านจะพักอาศัยที่บ้านของบิดาเป็นประจำ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ผู้ฟ้องคดีแจ้งย้ายมาอยู่บ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เป็นการย้ายผิดข้อเท็จจริงตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ และหนังสือ กรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๑.๒/๒๗๓๖๒ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ จึงมีคำสั่ง ไม่อนุญาตตามคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๑๗๑/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ของผู้ฟ้องคดี และแจ้งผลการพิจารณาไม่อนุญาตเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน ของผู้ฟ้องคดีให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ทราบ เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในทะเบียนบ้าน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงไม่อนุญาตให้เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน ตามคำร้องทั่วไป ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ผู้ฟ้องคดีเกรงว่าจะไม่ได้ใช้สิทธิในการเลือก ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙ จึงนำคดี มาฟ้องต่อศาลปกครอง

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาคำฟ้องและคำขอของผู้ฟ้องคดีแล้วเห็นว่า เหตุแห่งความเดือดร้อนเสียหายของผู้ฟ้องคดีเกิดจากการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งย้ายชื่อ ผู้ฟ้องคดีออกจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ตามคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๐๙๔/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ เข้าทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ส่งผลให้ ผู้ฟ้องคดีไม่มีชื่อในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙ ซึ่งคำสั่งดังกล่าวข้างต้นเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ส่งผลกระทบต่อสถานภาพแห่งสิทธิของผู้ฟ้องคดี กล่าวคือ การที่ผู้ฟ้องคดี มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเลขที่ ๙๖ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง ติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามเดือน ผู้ฟ้องคดีจะเป็นผู้มีคุณสมบัติในการใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๓๕ นอกจากนี้ การที่ผู้ฟ้องคดีมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีสามารถนำไปใช้อ้างอิงหรือใช้สิทธิต่างๆ ได้ เช่น ใช้ในการสมัครงาน สมัครเข้าศึกษา เป็นต้น แต่เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้าน เลขที่ ๙๖ ไปยังทะเบียนบ้านกลางสำนักงานทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ทำให้ผู้ฟ้องคดี ขาดคุณสมบัติในการใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยข้างต้น และยังมีผลเป็นการตัดสิทธิของผู้ฟ้องคดีในการยื่นคำร้องขอคัดสำเนาและรับรองรายการ

/ของบุคคล...

ของบุคคลเพื่อนำไปใช้อ้างอิงหรือใช้สิทธิต่างๆ ได้เหมือนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเดิม ทั้งนี้ ตามข้อ ๔๘ ของระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ดังนั้น คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๙๖ ไปยังทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง จึงมีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

คดีจึงมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยว่า คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เข้าทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ตามคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๐๙๔/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ โดยในการที่จะพิจารณาว่าคำสั่งข้างต้นเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่นั้น มีประเด็นย่อยที่ต้องวินิจฉัยรวม ๒ ประเด็น คือ ประเด็นย่อยที่หนึ่ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีอำนาจในการออกคำสั่งดังกล่าวหรือไม่ ประเด็นย่อยที่สอง กระบวนการก่อนการออกคำสั่งดังกล่าวเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ซึ่งสามารถพิจารณาแต่ละประเด็นย่อยได้ดังนี้

ประเด็นย่อยที่หนึ่ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีอำนาจในการออกคำสั่งดังกล่าวหรือไม่

เห็นว่า ตามหลักนิติรัฐนั้น องค์การของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายบริหารและฝ่ายปกครองจะกระทำการใดที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ ก็ต่อเมื่อมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้อำนาจไว้อย่างชัดแจ้งและจะต้องใช้อำนาจนั้นภายในกรอบและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายกำหนดไว้ด้วย ดังนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายปกครองจะออกคำสั่งใดๆ ที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ ก็ต่อเมื่อมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้อำนาจไว้อย่างชัดแจ้ง สำหรับคดีนี้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีออกจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร และเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง โดยอาศัยเหตุว่าผู้ฟ้องคดีแจ้งย้ายแต่ชื่อเข้าในทะเบียนบ้าน แต่ตัวบุคคลไม่ได้เข้าอาศัยอยู่จริง และเป็นการย้ายมาเพื่อจะใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ อ้างว่าการออกคำสั่งดังกล่าวเป็นการใช้อำนาจตามมาตรา ๑๐ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๑.๒/๒๗๓๖๒ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๑

/พิเคราะห์แล้ว...

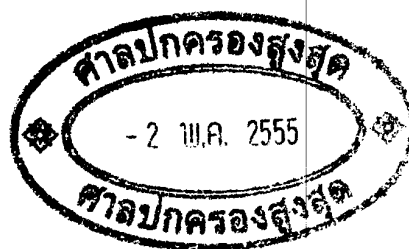
พิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา ๑๐ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ กำหนดให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งไม่รับแจ้ง จำหน่ายรายการทะเบียน เพิกถอนหลักฐานทะเบียน และดำเนินการแก้ไขข้อความรายการทะเบียนให้ถูกต้อง ในกรณีที่ปรากฏหลักฐานเชื่อได้ว่าการดำเนินการแจ้ง การรับแจ้ง การบันทึก หรือการลงรายการเพื่อดำเนินการจัดทำหลักฐานทะเบียนต่าง ๆ ได้ดำเนินการไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ระเบียบ หรือโดยอำนาจ หรือโดยมีรายการข้อความผิดจากความเป็นจริง ดังนั้น อำนาจของนายทะเบียนตามมาตรานี้จึงเป็นเพียงอำนาจทั่วไปในการแก้ไขรายการทะเบียนและหลักฐานทะเบียนให้ถูกต้องเท่านั้น และเมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และกฎที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวแล้ว ไม่ปรากฏว่ามีบทบัญญัติใดที่กำหนดว่าผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านใด จะต้องพักอาศัยอยู่ในบ้านดังกล่าวตลอดเวลา มิฉะนั้นให้นายทะเบียนมีอำนาจแจ้งย้ายชื่อบุคคลดังกล่าวจากทะเบียนบ้านที่มีชื่ออยู่เข้าทะเบียนบ้านกลางได้ ซึ่งหากมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายเช่นนั้นจริงก็ย่อมจะส่งผลกระทบต่อบุคคลเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่มิถูกลำเนาอยู่ในจังหวัดหนึ่ง แต่มีความจำเป็นต้องไปทำงานหรือไปศึกษาอยู่ในอีกจังหวัดหนึ่ง โดยมิได้มีความประสงค์ที่จะย้ายภูมิลำเนาไปอยู่ในจังหวัดที่ไปทำงานหรือไปศึกษา เพราะหากนายทะเบียนมีอำนาจออกคำสั่งย้ายชื่อบุคคลดังกล่าวเข้าทะเบียนบ้านกลางได้จริง จะส่งผลให้บุคคลดังกล่าวไม่สามารถใช้สิทธิในการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็น การเลือกตั้งระดับชาติ หรือระดับท้องถิ่น ตลอดจนบุคคลดังกล่าวไม่สามารถยื่นคำร้องขอคัดและให้นายทะเบียนรับรองสำเนารายการเพื่อนำไปใช้อ้างอิงหรือใช้สิทธิต่าง ๆ ได้เหมือนอย่างทะเบียนบ้านเดิม ทั้งนี้ ตามข้อ ๔๘ ของระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ส่วนหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๑.๒/๒๗๓๖๒ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ นั้น เห็นว่า หนังสือฉบับดังกล่าวมีสถานะเป็นเพียงหนังสือตอบข้อหารือระหว่างผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรีกับกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การเลือกผู้ใหญ่บ้านเท่านั้น มิได้มีสถานะเป็นกฎหมายที่ให้อำนาจผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการมีคำสั่งย้ายชื่อบุคคลใดออกจากทะเบียนบ้านเข้าทะเบียนบ้านกลางได้ดังที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองมีความเข้าใจ ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีออกจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร และเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง จึงเป็นการกระทำที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้กระทำให้ไปโดยไม่มีอำนาจ อันเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

/ประเด็นย่อย...

ประเด็นย่อยที่สอง กระบวนการก่อนออกคำสั่งดังกล่าวเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

เห็นว่า โดยที่คำสั่งพิพาทของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เป็นคำสั่งทางปกครอง และเมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แล้ว มิได้มีการปฏิบัติราชการทางปกครองในกรณีนี้ไว้โดยเฉพาะ จึงต้องนำพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๔ มาใช้บังคับ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติข้างต้น ซึ่งมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว บัญญัติว่า ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองอาจกระทบถึงสิทธิของคู่กรณี เจ้าหน้าที่ต้องให้คู่กรณีมีโอกาสดังต่อไปนี้ที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ และมีโอกาสได้โต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน สำหรับคดีนี้ ปรากฏข้อเท็จจริงว่า เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้รับทราบการร้องเรียนกรณีการแจ้งย้ายที่อยู่ของผู้ฟ้องคดี เพื่อหวังผลในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงให้นายประนม ปลัดอำเภอ หัวหน้าฝ่ายทะเบียนและบัตร จัดประชุมประชาคมหมู่บ้าน หมู่ที่ ๑ เพื่อชี้แจงข้อเท็จจริงและการดำเนินการตามระเบียบและกฎหมายเกี่ยวกับการย้ายชื่อบุคคลเข้าทะเบียนบ้านแต่ตัวบุคคลไม่ได้มาอยู่จริง โดยให้เจ้าบ้านดำเนินการกับรายการบุคคลให้ถูกต้อง และได้มีหนังสือแจ้งเจ้าบ้านให้มาชี้แจงข้อเท็จจริง รวมทั้งได้ทำการสอบปากคำพยานบุคคล ได้แก่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อดีตผู้ใหญ่บ้าน และอดีตผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ต่อมา นายประนมในฐานะเจ้าพนักงานได้ยื่นคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๐๙๔/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งแจ้งย้ายผู้ฟ้องคดีจากบ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง เข้าทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยนายประนมในฐานะผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง ได้มีคำสั่งอนุญาตในวันเดียวกัน จากข้อข้อเท็จจริงข้างต้นจะเห็นได้ว่า ก่อนที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะมีคำสั่งย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง เข้าทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง นั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มิได้เปิดโอกาสให้ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครอง ได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสได้โต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน จึงเป็นกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามรูปแบบ ขั้นตอน และวิธีการอันเป็นสาระสำคัญตามที่กฎหมายกำหนดไว้ จึงไม่ชอบด้วยมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๔ ส่วนกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองอุทธรณ์ว่า

/คำสั่ง...

คำสั่งทางปกครองตามคำสั่งเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๐๙๔/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ มีความจำเป็นรีบด่วน หากปล่อยให้เนิ่นช้าไปอาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ นั้น เป็นกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองเห็นว่าการออกคำสั่งทางปกครองข้างต้นเข้าข่ายยกเว้นไม่ต้องให้คู่กรณีมีโอกาสทราบข้อเท็จจริง และมีโอกาสโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตนตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง (๑) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เห็นว่า คดีนี้ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ก่อนที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะออกคำสั่งย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๙๖ เข้าทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง นั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้จัดให้มีการประชุมประชาคมหมู่บ้าน มีหนังสือแจ้งเจ้าบ้านให้มาชี้แจงข้อเท็จจริง รวมทั้งได้ทำการสอบปากคำพยานบุคคลบางกลุ่ม จึงเห็นได้ว่าก่อนที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะออกคำสั่งทางปกครองข้างต้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีเวลาเพียงพอที่จะเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นๆ มีโอกาสทราบข้อเท็จจริงและมีโอกาสโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานได้ ยกเว้นผู้ฟ้องคดีกรณีของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงไม่เข้าข่ายยกเว้นตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง (๑) แห่งพระราชบัญญัติข้างต้น

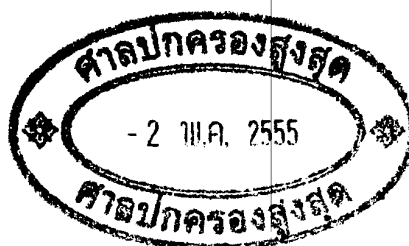
ส่วนที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ อุทธรณ์ว่า ก่อนที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะออกคำสั่งพิพากษาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ดำเนินการตามมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แล้ว นั้น เห็นว่า มาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติข้างต้น เป็นบทบัญญัติให้อำนาจนายทะเบียนในการเรียกเจ้าบ้านหรือบุคคลใดๆ มาชี้แจงหรือให้แสดงหลักฐานต่างๆ เพื่อความถูกต้องของการทะเบียนราษฎร แต่เมื่อนายทะเบียนเรียกบุคคลดังกล่าวมาชี้แจงแล้วจะออกคำสั่งทางปกครองที่อาจกระทบถึงสิทธิของบุคคลใด นายทะเบียนก็ยังคงต้องปฏิบัติตามมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เนื่องจากมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติข้างต้น เป็นบทบัญญัติรับรองสิทธิของคู่กรณีที่จะได้มีโอกาสทราบข้อเท็จจริงและมีโอกาสโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตนก่อนที่จะนำที่ที่จะออกคำสั่งทางปกครอง แต่ในทางกลับกัน หากนายทะเบียนใช้อำนาจตามมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แล้ว ไม่ประสงค์ที่จะออกคำสั่งทางปกครอง นายทะเบียนก็ไม่ต้องดำเนินการตามมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แต่อย่างใด อุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองจึงฟังไม่ขึ้น

/เมื่อคำสั่ง...

เมื่อคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง เข้าทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียน อำเภอโพธิ์ประทับช้าง เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ศาลปกครองสูงสุดจึงเห็นสมควรที่จะกำหนดคำสั่งบังคับให้เพิกถอนคำสั่งพิพาทโดยให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่คำสั่งดังกล่าวมีผลใช้บังคับ คือ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ซึ่งจะมีผลในทางนิตินัยว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ตั้งแต่วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๘ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ฟ้องคดีย้ายชื่อเข้ามาอยู่ในทะเบียนบ้านดังกล่าว เมื่อนับจนถึงวันเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ (วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙) แล้วจึงเป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านดังกล่าวติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือน ผู้ฟ้องคดีจึงเป็นผู้มีคุณสมบัติในการใช้สิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๓๕ และเมื่อมีการประกาศบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ แล้วปรากฏว่าไม่มีชื่อผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีก็ได้ดำเนินการขอเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ก่อนวันเลือกผู้ใหญ่บ้านไม่น้อยกว่า ๓ วันตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. ๒๕๓๕ ดังนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีภาระหน้าที่ต้องเพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙ ตามข้อบังคับดังกล่าว ศาลไม่จำเป็นต้องกำหนดคำสั่งบังคับแต่ควรกำหนดไว้เป็นข้อสังเกตเกี่ยวกับแนวทางหรือวิธีการดำเนินการให้เป็นไปตามคำพิพากษา ที่ศาลปกครองชั้นต้นมีคำพิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เข้าทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ตามคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๐๙๔/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ทั้งนี้ ให้มีผลย้อนหลังนับแต่วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ซึ่งเป็นวันที่ออกคำสั่งเป็นต้นไป และให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙ นั้น จึงไม่สอดคล้องกับข้อบังคับดังกล่าวที่ได้วินิจฉัยไว้แล้ว จึงเห็นสมควรแก้ไขให้ครบถ้วนถูกต้อง

พิพากษาแก้คำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น เป็นให้เพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๙๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง

/อำเภอโพธิ์ประทับช้าง...

อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร เข้าทะเบียนบ้านกลางสำนักทะเบียนอำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ตามคำร้องเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร (ท.ร.๓๑) ที่ ๑๐๙๔/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ทั้งนี้ ให้มีผลย้อนหลังนับตั้งแต่วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ซึ่งเป็นวันที่ ออกคำสั่งเป็นต้นไป โดยมีข้อสังเกตเกี่ยวกับแนวทางหรือวิธีการดำเนินการให้เป็นไป ตามคำพิพากษา คือ ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เพิ่มชื่อผู้ฟ้องคดีในบัญชีผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑ ตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๙ ทั้งนี้ ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่มิคำพิพากษานี้

นายชาญชัย แสวงศักดิ์

ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด

Yim Man

ตุลาการเจ้าของสำนวน

นายวิษณุ วรรณุญ

ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด

ตุลาการองค์คณะ

นายพดล เสงเจริญ

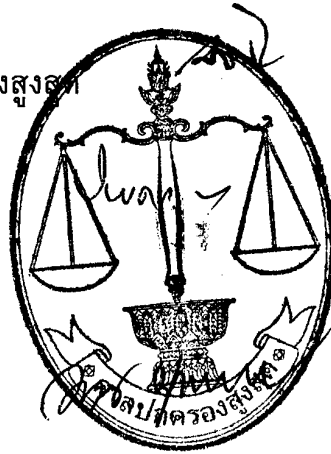
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายมนูญ ปุญญกริยากร

ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายสมรรถชัย วิชาลาภรณ์

ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

[Signature]

ตุลาการผู้แถลงคดี : นางสาวมาลี ลิ้มปอวาท

